

نشر گل واژه

کار و تمرین

اجتماعی

ششم ابتدایی

مؤلف: زهرا گیتی نژاد

پیشرفت علوم و فنون در دوره‌ی اسلامی

کلبه‌ی آموزشی

- دین اسلام از سرزمین عربستان و با پیامبری حضرت محمد (ص) طلوع کرد، پس از رحلت پیامبر اسلام بسیاری از کشورها از جمله ایران جزء کشورهای اسلامی شدند.
- مسلمانان تحت تأثیر قرآن و تعالیم دین که به علم‌آموزی و تفکر اهمیت زیادی می‌داد توانستند در زمینه‌های مختلف از جمله پزشکی، مهندسی، ریاضیات، شیمی و نجوم رشد کنند و مراکز علمی بزرگی از جمله کتابخانه، دانشگاه، بیمارستان، رصدخانه و ... را به‌وجود آورند.

تمرین

۱ نام دانشمندان را به علوم مربوط به آنان وصل کنید (ممکن است یک علم به چند دانشمند وصل شود یا برعکس).

شیمی

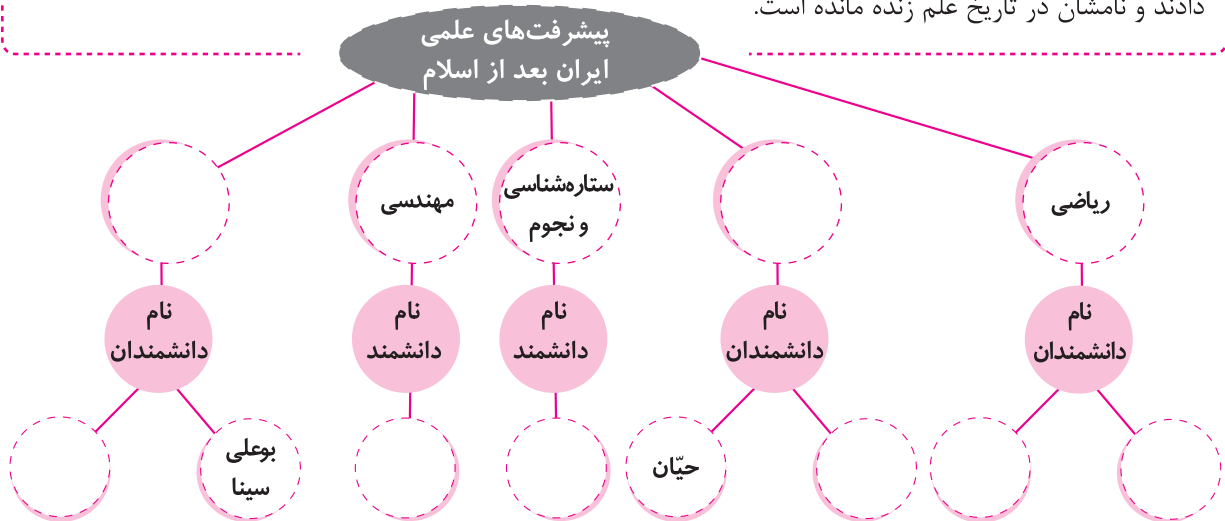
ستاره‌شناسی

پزشکی

ریاضی

۲ متن زیر را بخوانید و با کمک آن نمودار را کامل کنید.

بعد از ظهور اسلام و گسترش دین اسلام در بین اقوام مختلف با تأکید قرآن بر تفکر و کسب علم، پیشرفت‌های زیادی در زمینه‌های مختلف علمی صورت گرفت. در این میان ایرانیان نقش زیادی داشتند و دانشمندان ایرانی از جمله اسماعیل جزری، ابوریحان بیرونی، خوارزمی، جابر بن حیان، ابوعلی سینا، خیام و زکریای رازی اختراعات و اکتشافات زیادی انجام دادند و نامشان در تاریخ علم زنده مانده است.

۳ نام دانشمند را به جمله‌ی مربوط به آن وصل کنید (ممکن است یک جمله به دو نام وصل شود یا برعکس).

محمد بن زکریای رازی
ابوعلی سینا
خوارزمی
جابر بن حیان
ابوریحان بیرونی
خیام
اسماعیل جزری

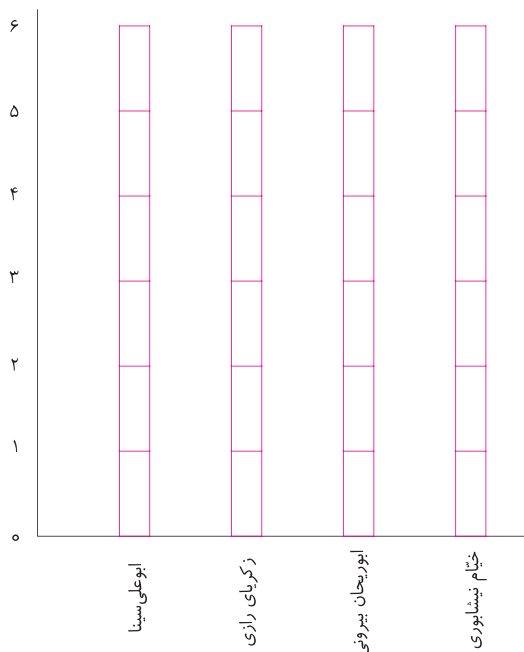
- الف درباره‌ی اعداد و حل مسائل ریاضی و هندسه مطالب جدیدی مطرح کردند.
- ب درباره‌ی تقویم و محاسبه سال و ماه کتاب‌های زیادی دارد.
- پ پنجاه دستگاه ساخت، از جمله وسایل اندازه‌گیری خون، ساعت آبی و ...
- ت کتاب معروفی درباره‌ی نقش غذا در سلامتی و درمان بیماری‌ها نوشته است.
- ث کتاب قانون او سال‌ها در دانشگاه‌های بزرگ اروپایی تدریس می‌شد.
- ج کاشف الکحل است.
- چ ده‌ها کتاب در علم شیمی نوشته است و شهرت جهانی دارد.

سؤال از شما، پاسخ از ما.

۴

الف. ابوریحان بیرونی**ب.** زیرا دین اسلام به تفکر و علم اهمیت زیادی می‌داد.**پ.** حکومت اسلامی تشکیل دادند.**ت.** در ده سالگی تمام قرآن را آموخته بود. ریاضی می‌دانست، در علم پزشکی استاد بود. مهم‌ترین کتاب او «قانون» نام دارد.**ث.** این وسیله در مسیر رودخانه نصب می‌شد و از آن برای آبیاری استفاده می‌کردند. مخترع آن مسلمانان بودند.**الف.** ؟**ب.** ؟**پ.** ؟**ت.** ؟**ث.** ؟

قرن هجری

۵ در نمودار مشخص کنید هریک از دانشمندان در چه
قرنی می‌زیسته‌اند؟

ابوعلی سینا ۳۷۰ - ۴۲۸ هجری

زکریای رازی ۲۵۱ - ۳۱۳ هجری

ابوریحان بیرونی ۳۶۲ - ۴۴۰ هجری

خیام نیشابوری ۴۲۹ - ۵۱۷ هجری

در دوره‌ی اسلامی به دانشمندان می‌گفتند.

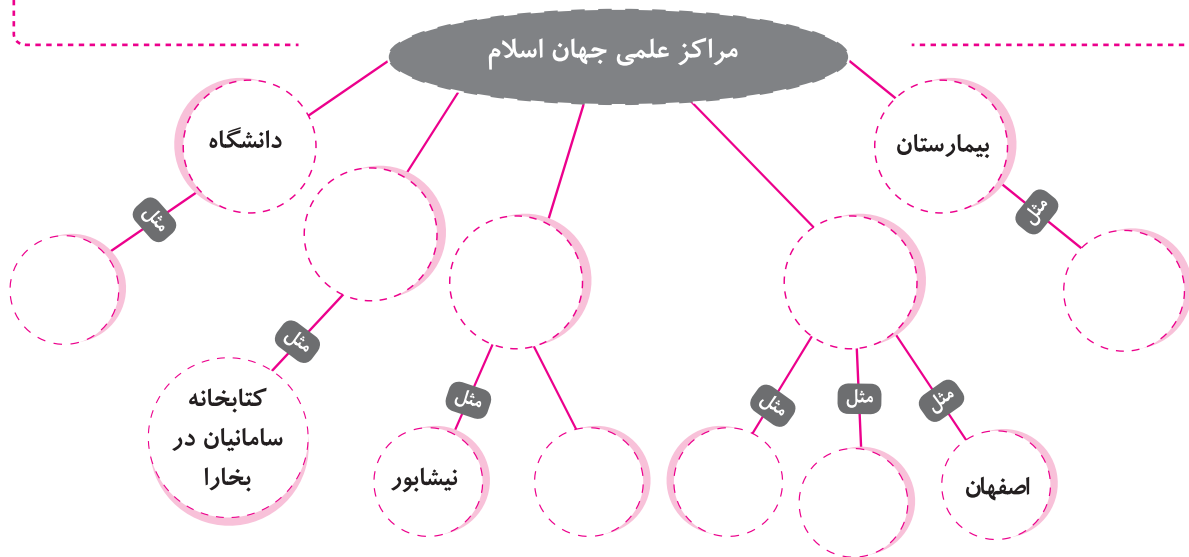
۶ به این دو سؤال پاسخ کامل بدهید.

الف. چرا آثار علمی ملت‌های ایران و یونان از زبان فارسی و یونانی به عربی ترجمه شد؟

ب. مهم‌ترین علت پیشرفت علمی مسلمانان چه بود؟

۷ متن زیر را بخوانید و سپس نمودار را کامل کنید.

مراکز علمی جهان اسلام، شامل رصدخانه، دانشگاه، مدارس عالی، کتابخانه و بیمارستان‌ها بود، مانند دانشگاه جندی شاپور، رصدخانه ری، بغداد و اصفهان، مدارس نظامیه نیشابور و بغداد و بیمارستان و دانشگاه جندی شاپور

۸ جدول را کامل کنید.

مؤسس	مرکز علمی
	دانشگاه جندی شاپور
خواجه نظام‌الملک	
	معروف‌ترین بیمارستان دوره اسلامی

۹

جدول زیر درباره‌ی عوامل گسترش علوم و فنون در دوره‌ی اسلامی طراحی شده است. جمله‌های ستون سمت راست و عبارت‌های سمت چپ را طوری به هم وصل کنید که جمله‌های کامل و درستی به دست آید.

چینی‌ها

دانشمندان و هنرمندان

اسطرلاب

ترجمه آثار علمی

علوم و فنون

الف در زمان‌های گذشته بسیاری از فرمانروایان از حمایت می‌کردند.

ب بازرگانان در سفرها و آمد و رفت‌ها را از جایی به جای دیگر منتقل می‌کردند.

پ مسلمانان با موقعیت ستاره‌ها را مطالعه می‌کردند.

ت آنچه موجب انتقال علوم و فنون به اروپا شد مسلمانان بود.

ث مسلمانان فن کاغذسازی را از آموخته بودند و آن را گسترش دادند.

جواب درست را انتخاب کنید.

۱ در دوره «عصر تاریکی» مردم در جهل و خرافات زندگی می‌کردند.

اروپا ☐آسیا ☐

۲ در زمان‌های گذشته با دستگاه اسطرلاب موقعیت را مطالعه می‌کردند.

ستاره‌ها ☐کشتی‌ها ☐

۳ ابوعلی سینا سال‌ها در کتابخانه مطالعه و تحقیق می‌کرد.

ری ☐بخارا ☐

۴ امامان بزرگوار که کلاس‌های درس داشتند.

☐ امام جعفر صادق (ع) و امام محمد باقر (ع)☐ امام جعفر صادق (ع) و امام رضا (ع)

۵ انسان را به تفکر درباره‌ی آفرینش دعوت می‌کند.

☐ کتاب قانون☐ آیات قرآن کریم

 اشتباه را پیدا کنید.

★ به جمله‌های زیر دقت کنید، در هر جمله یک مورد اشتباه است. درست آن را بنویسید. (فعل جمله را تغییر ندهید.)

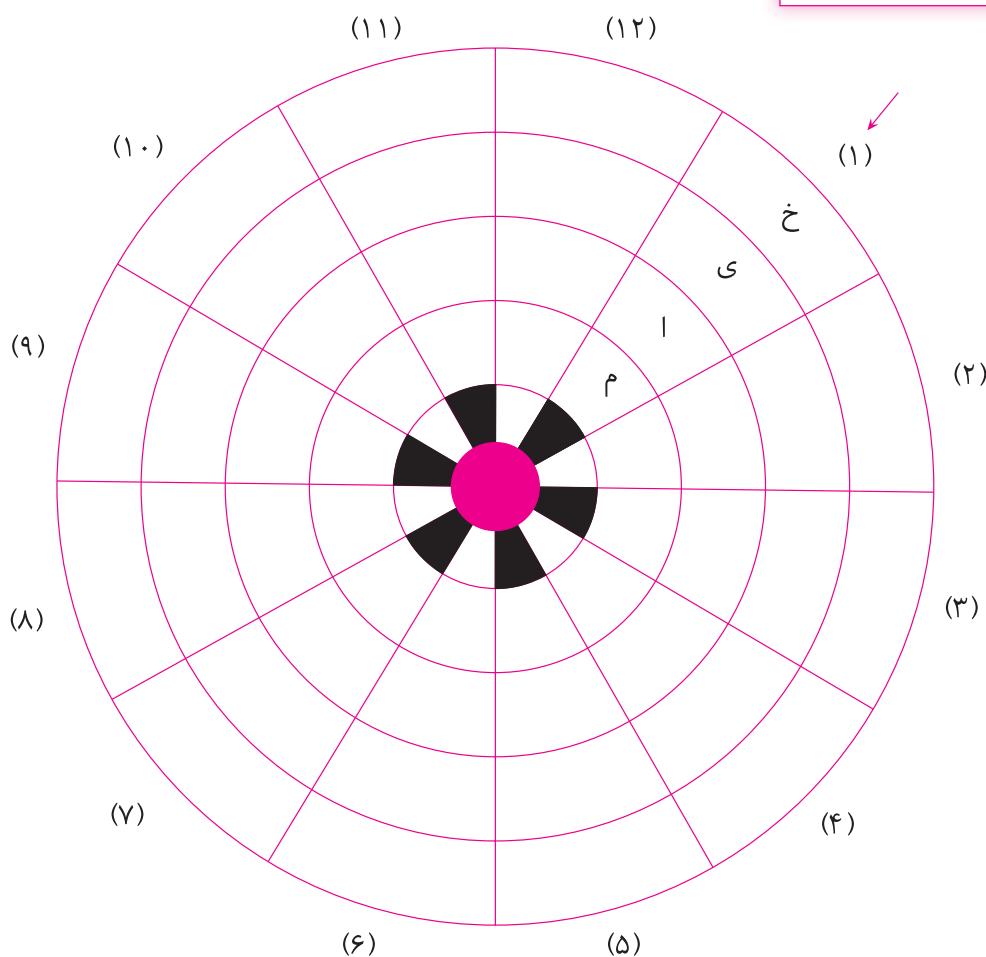
۱ پیامبر گرامی (ص) فرمودند علم را بیاموزید حتی اگر مجبور شوید تا یونان بروید.

۲ در دوره اسلامی در شهرهای بغداد، اصفهان و اهواز رصدخانه وجود داشت.

۳ علوم و فنون از سرزمین‌های اسلامی به یونان انتقال یافت.

۴ دانشگاه جندی شاپور محلّ تحقیق درباره‌ی ستارگان بود.

۵ عضدالدوله دیلمی مدارس نظامیه را بنا کرد.

- ۱ از ریاضی‌دانان ایرانی و معروف دوره اسلامی است.
- ۲ به یک قرن می‌گویند.
- ۳ مهندس مسلمان که در قرن ششم زندگی می‌کرده است.
- ۴ مهم‌ترین کتاب ابوعلی‌سینا در علم پزشکی که سال‌ها در اروپا تدریس شده است.
- ۵ در دوره اسلامی به دانشمندان می‌گفتند.
- ۶ ایرانیان مسلمان این دانش را گسترش دادند.
- ۷ این پزشک ایرانی بسیاری از داروها را ابتدا روی حیوانات آزمایش می‌کرده است.
- ۸ پیامبر اسلام به این شهر هجرت فرمودند.
- ۹ از کلمه‌ی کیمیاگری گرفته شده است.
- ۱۰ مسلمانان این وسیله را اختراع و برای آبیاری و آب‌کشی از آن استفاده می‌کردند.
- ۱۱ تعلیم اسلامی به و آموختن علم اهمیت زیادی می‌داد.
- ۱۲ ابوریحان بیرونی در علم و جغرافیا مهارت داشته است.